

Privalomas magistras mokytojams: siekis – gražus, tik ankstyvas

Publikuota: 2017-06-05 06:00

Vaiva Juškienė, Vilniaus kolegijos Pedagogikos fakulteto dekanė: „Oponentams neretai pasakau, kad jei man pateiks tyrimų, rimtų argumentų, kad kolegijos negali ruošti pedagogų, būsiu pirmas žmogus, kuris pasiūlys nedaryti to, ko nereikia valstybei.“
Vladimiro Ivanovo (VŽ) nuotr.

Gabija Vaitkevičienė „Verslo žinios“

„Mokytojams reikia aukštojo išsilavinimo, aukščiausio, koks tik gali būti. Todėl Suomijoje magistro laipsnis ir 5–6 metų studijos jiems privalomos“, – interviu „Verslo žinioms“ yra sakęs Leo Pahkinas, Suomijos nacionalinės švietimo tarybos patarėjas, dalyvavęs Baltijos investuotojų forume.

Privalomas magistras norintiems mokytojauti siūlomas ir Lietuvoje, tačiau toks slenkstis keliamas kokiais 10–15 metų per anksti, įsitikinusi Vaiva Juškienė, Vilniaus kolegijos Pedagogikos fakulteto dekanė.

Seimas po pateikimo pritarė Švietimo komiteto pirmininko Eugenijaus Jovaišos ir dar kelių frakcijos kolegų Bendrojo ugdymo mokyklos kaitos gairėms, kuriomis siekiama ir ugdymo turinio, ir mokytojų rengimo, ir kitų sričių pokyčių. Ar švietimo bendruomenė laukė pasirodančio tokio dokumento?

Dabar apie švietimą kalbama kaip apie prioritetinę sritį, tad visi nori kuo nors prisidėti. Ir tie, kurią ją iš tiesų išmano, ir ne visai. Galbūt kalbu per griežtai, bet kartais atrodo, kad bandoma imituoti veiksmą – ko nors pasiskaitoma, kas nors surašoma. Bet svarbiausia, kad nėra bendro vaizdo, nuoseklios strategijos, nes įvairių gairių, nuostatų, dokumentų pateikti gali ne tik kiekvienas Seimo narys, bet ir kiekviena mokytojų ar tėvų asociacija. Kas nors mesteli mintį, ji nuvilnija per visą švietimo bendruomenę, bangos suputoja ir žmonės nebesupranta, nes skirtingų žmonių, institucijų kalbos skiriasi.

Magistro laipsnio reikalavimas mokytojams kyla iš Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos (LVŽS) programos, šį siekį partija deklaravo ir eidama į rinkimus. Vis dėlto nuo sausio dirbdami su 6 aukštųjų mokyklų atstovais, diskutuodami apie mokytojų rengimą, sutarėme, kad magistrų atėjimas į mokyklas skamba labai išdidžiai, bet tik tuo atveju, kai jie ateina turėdami tai, kas reikalinga. Be to, kyla ir kitų klausimų – finansinių, regionų.

Ar magistro laipsnio reikalavimas taptų dar vienu slenkščiu pedagogams eiti į mokyklas, nors kai kurių dalykų specialistų trūksta jau dabar?

Ikimokyklinio ugdymo pedagogų, kuriuose rengiame ir mes, labai trūksta. Vadinasi, jei iškeliami dar didesnė kartelė, kuri, beje, sutinku, galėtų atsirasti po 10–15 metų, žmonėms ilgėja studijos. Be to, magistrantūra orientuota į mokslą, tad klausimas, ar tikrai darželio auklėtojai iškart reikia gebėti atlikti mokslinius tyrimus.

Juolab kad kalbama ne tik apie magistrantūrą, bet ir apskritai apie ilgesnes pedagogikos studijas. Dabar universitetuose jos trunka 4 metus, kolegijose – 3-ejus. Studijų rezultatai turi būti vienodi, tačiau kolegijos vis tiek labiau orientuojasi į praktiką. Tai nereiškia, kad kolegijų studentai nežino, kas yra moksliniai tyrimai, priešingai, jie privalo tai daryti. Taigi su kitų aukštųjų mokyklų atstovais taip pat diskutavome, ar galima išugdyti gerą

mokytoją per trumpesnį laiką. Mano giliu įsitikinimu, svarbu – ne kiekybė, o kokybė. Geras mokytojas nosinių raidžių rašybos sistemą gali paaiškinti per 3 valandas, kitas to nepadarys ir per 3 savaites, nes svarbiausia yra turinys, tai, kaip kuriame studijų programas, ko mokome. Tad nematau rimtų argumentų, kodėl reikia užsibrėžti būtent magistro laipsnį.

Kokią prasmę šis pasiūlymas turi aukštųjų mokyklų tinklo pertvarkos fone, kai dar nelabai aišku, kas ir kaip rengs pedagogus?

Svarbu nepamiršti, kad žmonės stoja į magistrantūrą vedami tam tikrų lūkesčių – turėti gerai mokamą, prestižinį darbą. Vargu ar pedagogo darbas dabar prestižinis. Nors aš pati į pedagogiką stojau labai sąmoningai, nežinau, ar dabar rinkčiausi šias studijas. Kai girdi, kaip blogai dirba mokytojai, kokios tragiškos programos, kokia sugriuvusi sistema, kam eiti ten, kur griūva?

Svarstant, kodėl yra taip, kaip kalbama, galima prisigalvoti įvairių sąmokslo teorijų. Stebint, kas vyksta, atrodo, kad Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkas nesikalba su Švietimo ir mokslo ministerija (ŠMM), nes ministerija kalbasi su universitetais, kolegijomis, ieško sprendimų, o staiga iš Seimo ateina visiškai priešinga žinia. Mano galva, jei jau vykdai partijos programą, dialogas turėtų būti darnus. Panašiai buvo ir paskelbus apie Lietuvos edukologijos (LEU) ir Vytauto Didžiojo (VDU) universitetų jungimąsi: Vyriausybė pranešė, kad po savaitės paskelbs, kaip jis atrodys, bet staiga Seime atsirado visai kitų iniciatyvų.

Kalbant apie pertvarką, pedagogų rengimo pokyčius, įsivaizduoju, kaip nesaugiai turėtų jaustis LEU žmonės. Jei norima sugriauti pedagogų rengimo sistemą, tai daroma. Tačiau juk blogybių atsirado ne dėl to, kad viena įstaiga buvo visai tragiška. Kad LEU buvo problemų – tiesa, tačiau ar tai, kad jauni žmonės nestoja į dalykinės pedagogikos studijų programas, yra vienos institucijos ar visos sistemos kaltė? Galbūt eiti į mokyklą dėstyti fizikos ar matematikos yra nepatrauklu, nes reikės važinėti po visą Lietuvą, kad skirtingose mokyklose gautum po kelias pamokas ir susirinktum pakankamą krūvį? Išsibarstymas, žinoma, negerai, tačiau tai, kas vyksta dabar, dar labiau griauna visų pedagogų rengimą, nesvarbu, kuri institucija – LEU, Vilniaus universitetas (VU) ar Vilniaus kolegija – juos rengia.

Prasto pedagogų rengimo simboliu tapo LEU, sulaukęs daugiausia kritikos strėlių, nors juos rengia 15 aukštųjų mokyklų. Kur po jų tinklo pertvarkos turėtų būti sutelktas mokytojų rengimas?

Nemanau, kad turėtų likti dvi vietos, kuriose būtų rengiami mokytojai, kaip dabar ir norima padaryti. Be to, matau ir kitų žaidėjų, pavyzdžiui, Kauno technologijos universitetas (KTU) turi stiprią Edukologijos katedrą, kurios fakultetui vadovauja progresyvus žmogus dekanas dr. Ainius Lašas. Pokytis gal ir būtų, tačiau kur atsidurtų LEU žmonės? Matyt, dalis jų nukeliautų į Kauną, dalis – Vilnių, bet labiausiai neramu dėl jaunų, puikiai dirbančių žmonių, kurie galbūt visai paliktų švietimą.

Vien dėl LEU pavadinimo atrodė, kad tik jis rengia mokytojus, o kur dar kiti universitetai ir kolegijos. Vilniaus kolegijoje turime 3 studijų programas pedagogams – pradinio ir ikimokyklinio ugdymo, socialinę pedagogiką. Dalykų pedagogikos kolegijos seniai atsisakė, patys pajutome, kad dalykininkui parengti neužtenka 3 metų studijų.

Vis dėlto man baisiausia galimybė atrodo ta, apie kurią kalbėta dar praėjusioje Vyriausybėje. LEU ir VDU pateiktoje koncepcijoje buvo aiškiai parašyta, kad turi likti viena pedagogus rengianti įstaiga. Tai būtų tragedija, nes vienos institucijos žmonės ir būna vienodi. O švietimo sistema yra gyva, tad kai iš VU ateina vienokių žmonių, VDU – kitokių, Vilniaus kolegijos – dar kitų, mokyklose jie sudaro puikius kolektyvus.

Skaičiuojama, kad į mokyklas dirbti nueina mažiau kaip dešimtadalis baigusių pedagogikos studijas. Koks Vilniaus kolegijos absolventų įsidarbinimo rodiklis?

2016 m. daugiau kaip 90% visų 3 programų absolventų iki spalio 1 d. pradėjo dirbti. Šiomet pedagogikos programas baigs apie 90 absolventų. Nesuprantu, iš kur tokie baisūs įsidarbinimo skaičiai, kai mes neatsiginame įstaigų, prašančių specialistų ar bent ikimokyklinio ugdymo studentų praktikai.

Galbūt ne veltui finansavimas skiriamas toms specialybėms, kurių dabar trūksta, tačiau nežinau, ar galvojama apie dalykų mokytojus, jei šiemet jokioms dalykininkų studijoms jokiose aukštosiose mokyklose nebuvo skirta finansavimo. ŠMM tyrimai rodo, kad mokytojų prirengta per daug, bet į mokyklas jie nenuėina, nes ten daug pensinio amžiaus žmonių, kurie priversti dirbti, nes negali išeiti į pensiją. Jei tai žinoma, kodėl nieko nedaroma?

Mokytojai kritikuojami už prastą darbą mokyklose ir net mokinių rezultatus. Ar jūs, kaip viena iš keliolikos mokytojus rengiančių institucijų, prisiimate dalį kaltės dėl mokytojų darbo kokybės?

Manau, kad problema yra ne mokytojų nemokėjimas dirbti, bet reformų daugybė, dėl kurios pačios įstaigos nebespėja prisitaikyti. Vienais metais profiliavimas, kitais – standartizuotos patikrinimų sistemos. Atrodo, mokytojas „įsivažiuoja“, susiformuoja savo sistemą, staiga – naujiena, ir turi daryti visai kitaip.

Žinoma, ir mes, ir LEU, ir kitos aukštosios mokyklos turime prisiimti atsakomybę. Bet drįstu pasakyti, kad mokytojai yra per daug kaltinami, pamirštant esmę – netinkamai sudėliotą turinį ir mokinių pasiekimų vertinimą.

Estai sako, kad jiems pavyko pasiekti proveržį, nes visi susitarė dėl bendro tikslo, nesvarbu, kas bus valdžioje. O pas mus – viena žuvelė plaukia į vieną krantą, kita – į kitą, todėl tinklai ir plyšta.

Sakote, kad nereikėtų reikalauti iš mokytojų turėti magistro laipsnį, tačiau jo reikalaujama 17-oje Europos šalių. Tarp jų – ir Suomija, Estija, kurioms pavydime švietimo sistemos ir mokinių pasiekimų. Galbūt privalomas magistro laipsnis mokytojams yra mūsų siekiamybė?

Bet ką ten turi iš universiteto išėjęs magistras – prestižą, bent 1.500 Eur atlyginimą. Žinoma, magistro laipsnio reikalavimas nėra blogas, tai – siekiamybė. Tačiau mums reikia galvoti ir apie sklandų perėjimą iš bakalauro į magistrą. Dabar kalbama apie pedagoginę stažuotę – tad aš tikiuosi, kad ji atsiras, – per metus po studijų, kol dar nesi visavertis mokytojas, bet jau gauni atlyginimą, turi mentorių, gali pasitikrinti, ar nori judėti pirmyn.

O dabar universitetai neretai pyksta ant kolegijų, nes mūsų studentai po 3 metų jau dirba, o jų pradeda dirbti po 4 metų ir neretai išeina iš darbo, nes iki tol nesužinojo, kas jų laukia. Todėl džiaugiuosi, kad LVŽS kalba apie tai, kas yra Europoje, – profesinį magistrą, profesinę doktorantūrą.

Prieš įvesdami reikalavimą, kuris yra Estijoje, turime atlikti paruošiamuosius darbus, kuriuos Estija jau padarė. Reikia investuoti ir į žmones, kurie rengia pedagogus, o Lietuvoje nė neturime didaktikos tyrimų – mokymo mokytį. Vadybos studijų yra, bet nėra

gylio. Jei norime gerų magistrų mokytojų, kuriems atėjus į mokyklas aikštintume iš nuostabos, reikia investuoti ir į jų dėstytojus.

Tam pirmiausia reikia sutvarkyti bendrojo ugdymo mokyklą, nes vaikai iš jos ateina įpratę vykdyti, robotizuoti, o pedagogikoje reikia kūrybiškų žmonių. Metus turime „perlaužinėti“ studentus, kad jie nebijotų suklysti, atsakydami į klausimą. Tad labai svarbu įvertinti, sutarti, koks turi būti turinys, ko mokysime būsimus mokytojus, taip pat – finansavimas ir palaikymas.

Jei universitetų rektoriai bando išsaugoti universitetą nesijungdami su kitu, iš jų kalbų šaipomasi, esą saugo savo kailį, nors auginti universitetą yra jų pareiga. Dėl privalomo magistro idėjos, jei ji būtų įgyvendinta, jūsų vadovaujamas fakultetas, matyt, prarastų beveik 100 studentų kasmet?

Oponentams ir kai kuriems universitetams neretai pasakau, kad jei man pateiks tyrimų, rimtų argumentų, kad kolegijos negali ruošti pedagogų, būsiu pirmas žmogus, kuris pasiūlys nedaryti to, ko nereikia valstybei.

Vis dėlto visos reformos paliečia asmeninius dalykus, todėl natūralu, kad daug žmonių mąsto apie save, savo darbo vietą, bet ne apie tai, ko reikia valstybei. Tačiau negalvojama, kas nutiks tose pertvarkomose institucijose dirbantiems žmonėms, mokslų daktarams, profesoriams. Vasarį kažkurių aukštųjų mokyklų darbuotojai gavo anketą su klausimu, ką darytų, jei netektų darbo, – ar emigruotų, ar ieškotų kito ir panašiai. Jau buvo ruošiamas dirva tam, apie ką kalbama dabar. Baisu, kad griudami sistemą nepaskatintume tų žmonių emigracijos, kad nebūtų protų nutekėjimo, kuris jau yra buvęs, kai Sibiras paėmė vienus intelektualus, kiti išvyko į užjūrius, JAV. Nesakau, kad reformų nereikia, kad įstaigų nėra per daug, tik reikia deramai atsisveikinti su tais žmonėmis, kurie galbūt netrukus išeitų į pensiją, kad jiems nereikėtų pardavinėti kojinių ir žibučių.

Plačiau: <http://www.vz.lt/verslo-aplinka/2017/06/05/privalomas-magistras-mokytojams-siekis-grazus-tik-ankstyvas#ixzz4j9T8FPpj>